

GIÁO DỤC, RÈN LUYỆN ĐẠO ĐỨC CÁCH MẠNG CHO ĐỘI NGŨ CÁN BỘ, ĐẢNG VIÊN

TRẦN THỊ HƯƠNG*

Đạo đức cách mạng của đội ngũ cán bộ, đảng viên là những chuẩn mực giá trị và hệ thống các quy tắc ứng xử xã hội, được xây dựng trên quan điểm của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, có sự kế thừa và phát triển những giá trị đạo đức truyền thống tốt đẹp của dân tộc Việt Nam. Đạo đức cách mạng của cán bộ, đảng viên là kết quả của quá trình giác ngộ, tu dưỡng, rèn luyện, cùng với sự giáo dục, bồi dưỡng thường xuyên của cấp ủy, tổ chức đảng. Hiện nay, trước tình trạng một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên có những biểu hiện suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, "tự diễn biến", "tự chuyển hóa", việc tăng cường giáo dục, rèn luyện đạo đức cách mạng cho cán bộ, đảng viên là nhiệm vụ vừa cơ bản, lâu dài, vừa cấp bách, thường xuyên trong công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng.

Từ khóa: Đạo đức cách mạng; giáo dục, rèn luyện đạo đức cách mạng; cán bộ; đảng viên; Đảng Cộng sản Việt Nam; suy thoái về tư tưởng, chính trị, đạo đức, lối sống.

The revolutionary ethics of cadres and party members which are value standards and a system of codes of social conduct, built upon the viewpoints of Marxism-Leninism and Ho Chi Minh's thought, inherit and develop the fine traditional moral values of the Vietnamese nation. The revolutionary morality of cadres and party members is the result of the process of enlightenment, cultivation and training, along with the continuous educating and fostering of Party committees and organizations. Currently, when a significant number of cadres and party members express the signs of the degradation in political ideology, ethics, lifestyle and expressions of internal "self-evolution" and "self-transformation", the strengthening of education and training of revolutionary morality for cadres and party members is a basic, long-term, urgent and regular task in Party building and rectification.

Keywords: Revolutionary morality; education and training of revolutionary morality; cadres; party members; Communist Party of Vietnam; degradation of ideology, politics, ethics and lifestyle.

NGÀY NHẬN: 20/6/2023

NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 15/7/2023

NGÀY DUYỆT: 16/8/2023

DOI: <https://doi.org/10.59394/qlnn.331.2023.576>

1. Đặt vấn đề

Theo quan niệm của chủ nghĩa Mác - Lênin, đạo đức là phạm trù có tính lịch sử, ra đời, tồn tại và phát triển gắn liền với những điều kiện tồn tại của xã hội. Trong xã hội có giai cấp, đạo đức tất yếu phải có tính giai cấp; tuy nhiên, đạo đức còn có tính tiếp biến và kế

thừa những giá trị tốt đẹp của các thế hệ đi trước đã tạo nên, những giá trị có ích cho sự tồn tại và phát triển của xã hội nói chung, không hoàn toàn lệ thuộc vào ý chí và lợi ích của giai cấp thống trị. Có thể hiểu, đạo đức

* PGS. TS, Học viện Báo chí và Tuyên truyền

cách mạng (ĐĐCM) mà đội ngũ cán bộ, đảng viên (CBĐV) phải tu dưỡng, rèn luyện là những chuẩn mực giá trị và hệ thống các quy tắc ứng xử xã hội của những người cách mạng, được xây dựng trên quan điểm của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, có sự kế thừa và phát triển những giá trị đạo đức truyền thống tốt đẹp của dân tộc trong quá trình phát triển, phản ánh những quan hệ xã hội mẫu mực, thuộc về bản chất của xã hội mới - xã hội chủ nghĩa (XHCN), do đảng viên của Đảng đi tiên phong và đại biểu. ĐĐCM là bộ phận tiên tiến, tiêu biểu nhất của những giá trị đạo đức xã hội, XHCN mà toàn Đảng, toàn dân ta đang nỗ lực phấn đấu xây dựng và phát triển trong tình hình mới.

2. Vai trò của giáo dục, rèn luyện đạo đức cách mạng cho cán bộ, đảng viên

Một là, giáo dục, rèn luyện (GDRL) ĐĐCM là biện pháp quan trọng để xây dựng và nâng cao chất lượng đội ngũ CBĐV. ĐĐCM có vai trò quan trọng trong cấu trúc phẩm chất và năng lực của người CBĐV của Đảng. Chính vì vậy, GDRL ĐĐCM là một trong những nội dung quan trọng trong công tác xây dựng đội ngũ CBĐV của Đảng, bởi “Có đạo đức cách mạng thì mới hy sinh tận tụy với cách mạng, mới lãnh đạo được quần chúng đưa cách mạng tới thắng lợi hoàn toàn”¹. Song, việc rèn luyện ĐĐCM thường là công việc rất khó, phải kết hợp chặt chẽ giữa đào tạo, bồi dưỡng với tự phấn đấu, tự rèn luyện của người CBĐV trên cương vị công tác và trong cuộc sống.

Hai là, việc GDRL ĐĐCM cho CBĐV trong nền kinh tế thị trường định hướng XHCN và giao lưu quốc tế có tác dụng ngăn chặn sự suy thoái phẩm chất, đạo đức lối sống, chống quan liêu, tham nhũng, lãng phí trong đội ngũ CBĐV. Việc giáo dục đó phải giải quyết tốt cả về nhận thức và hoạt động thực tiễn. Nếu không giải quyết tốt vấn đề này, giáo dục ĐĐCM chỉ là bàn suông, bởi CBĐV chân chính, có phẩm chất ĐĐCM tốt vẫn thuộc nhóm những người “yếu thế” trong xã hội; trái lại, những CBĐV thoái hóa, biến chất, quan liêu, tham nhũng (khi chưa bị phát hiện) có cơ

hội mang “bộ mặt” đạo đức đẹp đẽ, “lớn giọng” lên lớp đối với người khác.

Ba là, GDRL ĐĐCM góp phần phát triển, hoàn thiện nhân cách của người CBĐV, giúp cho người CBĐV hoàn thiện nhân cách, nêu cao ý chí chiến đấu trước kẻ thù, trước khuyết điểm của bản thân. Khi người CBĐV có tấm lòng thanh sạch, tâm không thiên vị thì họ sẽ sáng suốt nhận rõ ngay, gian, chính, tà; từ đó, xử trí mọi việc ít phạm sai lầm, nâng cao năng lực công tác.

Bốn là, GDRL ĐĐCM góp phần phát triển, hoàn thiện trí tuệ, năng lực công tác cho CBĐV. Từ sự giác ngộ sâu sắc về mục tiêu, lý tưởng, CBĐV mới có thể phát triển nghị lực, tiềm năng trí tuệ cống hiến cho những mục tiêu, lý tưởng cao đẹp mà mình theo đuổi, thoát khỏi những toan tính tầm thường, từ đó, họ có thể hoàn thiện những năng lực mà trước đó không có.

3. Thực trạng giáo dục, rèn luyện đạo đức cách mạng cho đội ngũ cán bộ, đảng viên ở nước ta hiện nay

Đánh giá tình hình tư tưởng, đạo đức, lối sống của CBĐV, tại Đại hội XIII, Đảng khẳng định: “Nhìn chung, đội ngũ cán bộ, đảng viên đã đề cao tinh thần trách nhiệm, giữ gìn phẩm chất đạo đức, lối sống; gương mẫu đi đầu, tận tụy với công việc, hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao”². Đa số CBĐV luôn phấn đấu hoàn thành chức trách, nhiệm vụ được giao, đặt lợi ích của Đảng, Tổ quốc và dân tộc lên trên lợi ích của cá nhân, được quần chúng tin cậy, yêu mến. Họ luôn giữ được lối sống giản dị, gần gũi quần chúng nhân dân, sống chân thực, liêm khiết, trở thành chỗ dựa tinh thần cho quần chúng nhân dân thêm tin yêu Đảng.

Trước những khó khăn, thử thách lớn của cách mạng Việt Nam trong những thập niên cuối của thế kỷ XX, khủng hoảng kinh tế - xã hội trong nước, sự sụp đổ chủ nghĩa xã hội hiện thực ở Liên Xô và các nước Đông Âu, sự chống phá của các thế lực thù địch đối với cách mạng Việt Nam, Đảng ta kiên định lập trường cách mạng của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, giữ vững bản chất giai cấp công nhân của Đảng. Bước vào thời kỳ đổi

mới toàn diện sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội thì phẩm chất chính trị của mỗi người phải thể hiện ở lập trường vững vàng trong cuộc đấu tranh giữa hai con đường, giữa ta và địch, giữa cái lành mạnh và hư hỏng; ở ý chí bền bỉ, tính năng động, sáng tạo, ý thức trách nhiệm cao, làm việc có hiệu quả, thiết thực; ở lòng tin vào sức mạnh của Nhân dân, vào sự lãnh đạo của Đảng trong cuộc đấu tranh thực hiện nhiệm vụ³. Đây chính là những thuộc tính cơ bản của phẩm chất đạo đức mới, ĐĐCM mà Đảng yêu cầu đội ngũ CBDV phải hướng tới. Trong bất kỳ hoàn cảnh nào cũng phải xác định rõ “lấy dân làm gốc”; xây dựng Đảng vì đất nước, vì nhân dân và dân tộc; ngoài lợi ích của giai cấp công nhân, Nhân dân lao động và dân tộc, Đảng không có lợi ích nào khác và trở thành nền tảng tinh thần và ĐĐCM cho toàn thể CBDV tự rèn luyện, phấn đấu noi theo.

Những năm gần đây, Đảng ta đã ban hành nhiều văn bản, nghị quyết, kết luận nhằm cụ thể hóa quy định phẩm chất, giá trị về ĐĐCM của CBDV, trong đó có Chỉ thị số 05-CT/TW ngày 15/5/2016 của Bộ Chính trị về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; Quy định số 08-QĐi/TW ngày 25/10/2018 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng về trách nhiệm nêu gương của CBDV (trước hết là Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương); gần đây nhất là Kết luận số 14-KL/TW ngày 22/9/2021 của Bộ Chính trị về chủ trương khuyến khích và bảo vệ cán bộ năng động, sáng tạo vì lợi ích chung. Theo đó, xác định: “Nghiên cứu, bổ sung, hoàn thiện các chuẩn mực đạo đức cách mạng phù hợp với điều kiện mới và truyền thống văn hóa tốt đẹp của dân tộc để làm cơ sở cho cán bộ, đảng viên tự giác tu dưỡng, rèn luyện, tự điều chỉnh hành vi ứng xử trong công việc hằng ngày”⁴. Đây chính là chỉ đạo của Đảng làm cơ sở cho các cấp ủy, tổ chức đảng tiến hành công tác GDRL ĐĐCM cho đội ngũ CBDV.

Bên cạnh những ưu điểm nổi bật nêu trên, vẫn còn những hạn chế, khuyết điểm về phẩm chất đạo đức, lối sống của một số CBDV gây

bức xúc trong xã hội, tình trạng suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ vẫn còn diễn biến phức tạp. Trong khi đó về mặt tổ chức, chưa xây dựng được hệ thống tiêu chí thống nhất trong toàn Đảng về các chuẩn mực ĐĐCM làm căn cứ cho CBDV tự rèn luyện, bồi dưỡng. Công tác giáo dục, bồi dưỡng ĐĐCM còn thiếu sự kết hợp chặt chẽ giữa vận động tư tưởng với biện pháp hành chính; giữa tuyên truyền, thuyết phục với chính sách xã hội phù hợp để tạo ra các điển hình tiên tiến và xây dựng những mẫu hình đạo đức của thời kỳ mới.

Các trường giáo dục phổ thông, các trường đại học và cao đẳng, các cơ sở đào tạo cán bộ của Đảng và Nhà nước chưa thật sự coi trọng giáo dục đạo đức; chưa chú trọng quản lý, GDRL học sinh, sinh viên để tạo ra những con người mới đầy năng lực và phẩm chất đạo đức.

4. Một số giải pháp

Để tăng cường GDRL ĐĐCM cho CBDV cần tập trung thực hiện một số giải pháp sau:

Thứ nhất, xác định rõ việc “Nâng cao ý thức tu dưỡng, rèn luyện và thực hành đạo đức cách mạng”⁵, từ đó xây dựng chương trình giáo dục đạo đức trong hệ thống giáo dục quốc dân từ nhà trường phổ thông đến các trường cao đẳng, đại học, các học viện và cơ sở đào tạo cán bộ của Đảng và Nhà nước. Tùy theo các bậc học mà thiết kế chương trình giáo dục, bồi dưỡng phù hợp. Đối với các cơ sở đào tạo cán bộ của Đảng và Nhà nước, cần chú trọng giáo dục ĐĐCM; đối với hệ thống giáo dục quốc dân, cần giáo dục nền tảng đạo đức xã hội Việt Nam hiện đại. ĐĐCM là những giá trị tiêu biểu nhất được hình thành trên cơ sở nền tảng đạo đức xã hội Việt Nam hiện đại. CBDV cần được trang bị những tri thức và kỹ năng rèn luyện đạo đức ngay từ khi còn ngồi trên ghế nhà trường để tạo tiền đề tiếp tục đào tạo, bồi dưỡng ở các cơ sở đào tạo cán bộ của Đảng và Nhà nước sau này.

Thứ hai, cần nghiên cứu lý luận, tổng kết thực tiễn để xây dựng những chuẩn mực ĐĐCM tiêu biểu cho CBDV học tập và noi

theo. Những giá trị cơ bản của ĐĐCM Việt Nam đã được xây dựng và hình thành, tuy nhiên, những giá trị đó cần được nghiên cứu, bổ sung sao cho ngắn gọn, dễ nhớ và dễ vận dụng. Cần đầu tư đúng hướng và kiên trì để có những chuẩn mực ĐĐCM kết tinh được những giá trị đạo đức tiêu biểu của dân tộc, của Đảng, của thời đại.

Thứ ba, tuyên truyền, định hướng dư luận xã hội lành mạnh trong đánh giá các chuẩn mực đạo đức xã hội. Các cơ quan truyền thông cần đi tiên phong trong tuyên truyền các giá trị đạo đức tiêu biểu; gương người tốt, việc tốt như là biểu hiện sinh động của đạo đức xã hội; đồng thời, lên án, phê phán các biểu hiện vô đạo đức, thói dối trá, ích kỷ, vô đạo đức, phản văn hoá.

Thứ tư, xây dựng cơ chế giám sát của Nhân dân, của xã hội đối với thực hành đạo đức của CBDV trong công việc và trong cuộc sống. Trước hết, Nhân dân thông qua các tổ chức đại diện của mình, qua các tổ chức cơ sở của Đảng hoặc mỗi người dân trực tiếp góp ý việc đảng viên thực hiện nêu gương những điều đảng viên không được làm trong việc thực hành ĐĐCM của CBDV.

Thứ năm, thực hiện tốt Cuộc vận động học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh trong các tổ chức cơ sở đảng, ở từng cơ quan, đơn vị. Mỗi CBDV phải tự giác phấn đấu và tu dưỡng, rèn luyện theo những chuẩn mực đạo đức được xây dựng ở địa phương, cơ quan, đơn vị, trong từng tổ chức đảng.

Thứ sáu, tăng cường công tác kiểm tra, giám sát của các tổ chức đảng đối với CBDV trong bồi dưỡng, rèn luyện và thực hành ĐĐCM. Tổ chức quản lý đảng viên cần tác động tích cực vào quá trình tự rèn luyện của đảng viên thông qua kiểm tra, giám sát việc thực hiện quy định của Đảng về thực hành các chuẩn mực đạo đức.

Thứ bảy, nêu cao tính tiên phong, gương mẫu, phát huy tính tích cực của CBDV, nhất là CBDV ở cương vị lãnh đạo, quản lý; kiên quyết không tham nhũng, lãng phí và quyết tâm phòng, chống tham nhũng, lãng phí.

Đội ngũ CBDV cần gương mẫu đi đầu trong thực hành đạo đức và vận động quần chúng cùng thực hiện. Trước những nhiệm vụ cách mạng nặng nề mà Đảng phải gánh vác, đội ngũ CBDV phải là đội ngũ tiên phong nhất trong thực hành ĐĐCM. ĐĐCM của đội ngũ CBDV là nhân tố trực tiếp tác động đến niềm tin của quần chúng nhân dân vào Đảng và chế độ XHCN, vào sự thành công của công cuộc đổi mới đất nước do Đảng lãnh đạo.

5. Kết luận

Để có được đội ngũ CBDV đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ trong giai đoạn mới, thực hiện khát vọng phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc, nhất thiết đội ngũ đó phải được GDRL ĐĐCM. Do đó, cần quyết tâm, kiên quyết đưa quan điểm, chủ trương, đường lối, giải pháp tăng cường GDRL ĐĐCM cho CBDV thành hành động thực tiễn, góp phần xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh về chính trị, tư tưởng, đạo đức, tổ chức và cán bộ. Đây là nhiệm vụ vừa cơ bản, lâu dài, vừa cấp bách, thường xuyên trong công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng hiện nay □

Chú thích:

1. Hồ Chí Minh. *Toàn tập*. Tập 6. H. NXB Chính trị quốc gia, 2011, tr. 360.
- 2, 4. Đảng Cộng sản Việt Nam. *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII. Tập II*. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật, 2021, tr. 174 - 175, 237.
3. Đảng Cộng sản Việt Nam. *Văn kiện Đảng toàn tập. Tập 47*. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật, 2006, tr. 460.
5. Đảng Cộng sản Việt Nam. *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII. Tập I*. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật, tr. 184.

Tài liệu tham khảo:

1. *Chỉ thị số 05-CT/TW ngày 15/5/2016 của Bộ Chính trị về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh*.
2. *Kết luận số 01-KL/TW ngày 18/5/2021 của Bộ Chính trị về tiếp tục thực hiện Chỉ thị số 05-CT/TW ngày 15/5/2016 của Bộ Chính trị khóa XII về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh*.
3. *Kết luận số 14-KL/TW ngày 22/9/2021 của Bộ Chính trị về chủ trương khuyến khích và bảo vệ cán bộ năng động, sáng tạo vì lợi ích chung*.